

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y cyfarfod	26 Medi 2024
Aelod / Swyddog Arweiniol	Diane King (Aelod Arweiniol Addysg, Plant a Phobl Ifanc), Geraint Davies (Pennaeth Addysg)
Awduron yr adroddiad	Ruth Thackray a Joseph Earl
Teitl	Y Wybodaeth Ddiweddaraf am Drawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) Medi 2024

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad yn darparu diweddariad pellach ar y cynnydd a wnaed i sicrhau bod yr Awdurdod Lleol ac ysgolion yn bodloni eu gofynion statudol o dan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Darparu gwybodaeth am y camau a gymerwyd i sicrhau bod yr Awdurdod Lleol ac ysgolion yn bodloni eu gofynion statudol o dan Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 a ddechreuodd ym mis Medi 2021 ac sydd ar waith tan 2025. ([Yn dilyn cyhoeddiad gan y Gweinidog ynglŷn ag amserlenni gweithredu.](#))

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Estynnir gwahoddiad i aelodau Craffu i drafod manylion yr adroddiad hwn ac i nodi unrhyw agwedd ar y gwaith trawsnewid a allai elwa o archwiliad manwl yn y dyfodol.

4. Manylion yr adroddiad

Cyd-destun

4.1. Mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn disodli Cod Ymarfer Anghenion Addysgol Arbennig Cymru (2002). Cefnogir y Ddeddf gan reoliadau a Chod ADY. Mae'r Ddeddf yn disodli'r termau 'anghenion addysgol arbennig' (AAA) ac 'anawsterau a/neu anabledau dysgu' (AAD) gyda'r term newydd 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY). Bydd hyn yn disodli cynlluniau blaenorol, megis Cynlluniau Addysg Unigol (CAU), Datganiadau AAA a Chynlluniau Dysgu a Sgiliau.

Cynnydd

4.2. **Effeithiolrwydd y cyllid a ddarperir i ysgolion i fodloni gofynion y Ddeddf** - mae cyllid cynhwysiant ysgolion (gan gynnwys ADY) yn cael ei ddirprwyo'n llawn i ysgolion fel y cytunwyd yn y Fforwm Cyllideb Ysgolion, yn seiliedig ar gyfartaledd treigl 3 blynedd yn dilyn cymedroli Mapiau Darpariaeth gan ysgolion. Mae hyn yn caniatáu i ysgolion gynllunio'n fwy effeithiol a bod yn ymatebol i ddysgwyr sydd angen cefnogaeth. Yn dilyn ymgynghori gydag ysgolion, mae'r ALI wedi ymrwmo i adolygu'r dulliau ar gyfer dyrannu cyllid Cynhwysiant (gan gynnwys ADY) oherwydd y llwyth gwaith o ganlyniad i gwblhau a chymedroli Mapiau Darpariaeth. Bydd grŵp Tasg a Gorffen yn cael ei sefydlu yn ystod tymor yr Hydref 2024 i ystyried a chynnig dulliau cyllido i'r Fforwm Cyllideb Ysgolion.

Cynnydd a wnaed wrth recriwtio a chefnogi Seicolegwyr Addysg – Yn genedlaethol, deallir y bydd cynnydd yn y llwyth gwaith drwy gyflwyno, gweithredu a sefydlu diwygiadau ADY. Mae Sir Ddinbych yn cyflogi 4 Seicolegydd Addysg llawn amser yn bresennol, sy'n is na'r gymhareb a argymhellir yn genedlaethol. Mae'r ALI yn yr ail flwyddyn o noddi aelod o staff trwy gwrs tair blynedd, a fydd yn golygu Seicolegydd Addysg ychwanegol sy'n siarad Cymraeg o Fedi 2026. Mae peidio â chael digon o staff sy'n siarad Cymraeg yn risg i ddyletswyddau a diwygiadau deddfwriaethol allweddol yr Awdurdod. Mae pryder o ran niferoedd recriwtio Seicolegwyr Addysg ledled Cymru; mae Sir Ddinbych wedi ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i rannu eu pryderon ynglŷn â diffyg cyfleoedd hyfforddiant.

4.3. Adborth ymarferwyr yn yr ysgol ar yr adnoddau a chefnogaeth a ddarparwyd i ysgolion gyda'r bwriad o fodloni gofynion ychwanegol y Ddeddf -

Paratoi at yr Ysgol a Hyfforddiant - Mae'r ALI yn parhau i ddarparu cefnogaeth ac arweiniad i ysgolion ble fo angen, trwy gyfarfodydd Cydlynedd ADY (CADY), cyfarfodydd clwstwr CADY a llwyfannau ar-lein megis Sharepoint. Rhoddir cefnogaeth bwrpasol ble gofynnwyd am hynny, neu lle bo'n briodol. Mae perthnasoedd gweithio cryf gyda'r ysgolion arbennig a'r Uned Cyfeirio Disgyblion (UCD) yn galluogi'r ALI i ymateb yn dda i'r anghenion cynyddol gan ysgolion ac i rannu arbenigedd. Mae'r ALI hefyd yn cydweithio'n effeithiol gydag Awdurdodau Lleol ar draws y rhanbarth i rannu ymarfer gorau.

Grŵp Tasg a Gorffen Cwricwlwm - Mae'r ALI wedi bod yn gweithio ar brosiect penodol a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru i edrych ar sut y gellir alinio Cwricwlwm i Gymru a Chod ADY Cymru ymhellach i fodloni anghenion dysgwyr. Mae cynrychiolwyr o ysgolion ac ar draws timau ALI wedi cwrdd ac o ganlyniad, mae dealltwriaeth gyffredin o sut mae ysgolion yn dylunio cwricwlwm lleol cynhwysol i gefnogi holl ddysgwyr yn datblygu.

Arian Grant - mae arian grant gan Lywodraeth Cymru yn parhau i gael ei ddirprwyo i ysgolion a gan yr ALI, yn unol â thelerau ac amodau, i gefnogi gweithredu Deddf ADY a Thribiwnlys Addysg (ADYTA) (2018).

4.4. Materion recriwtio a chadw staff yn ymwneud â gweithredu gofynion y

Ddeddf - Mae'r ALI yn parhau i ddefnyddio arian grant gan Lywodraeth Cymru i gyllido Athrawon Ymgynghorol ADY ychwanegol i gefnogi'r dyletswyddau statudol o dan y Ddeddf. Er bod arian grant ar gael i gefnogi ysgolion i'w gweithredu, mae cydnabyddiaeth hefyd bod pwysau sylweddol yn parhau i fod ar y gweithlu ysgol, yn arbennig CADY.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1 Mae'r maes gwaith hwn yn cyfrannu at wneud sir Ddinbych yn lle iachach a hapusach lle mae pobl ifanc eisiau byw a gweithio a chyda'r sgiliau i wneud hynny. Mae hefyd yn cyfrannu at wneud Sir Ddinbych yn rhywle y gall pobl ifanc ddysgu a datblygu mewn amgylchedd teg a diogel, a chael y cychwyn gorau mewn bywyd ni waeth pa anghenion dysgu ychwanegol sydd ganddynt.

5. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 5.1. Mae TGCh CSDd yn cefnogi Gwasanaethau Addysg ac ysgolion gyda system TG Eclipse. Byddwn yn parhau i ddefnyddio cyllid grant Cynllun Datblygu Unigol Ar-lein Llywodraeth Cymru i gynorthwyo gyda chostau parhaus cynnal y system TG.
- 5.2. Mae'r ALI yn parhau i ddefnyddio grantiau Llywodraeth Cymru yn effeithiol i gefnogi'r ALI ac ysgolion i weithredu diwygiadau ADY. Yn flaenorol mae Llywodraeth Cymru wedi cynyddu'r cyllid a neilltuwyd ar gyfer gweithredu ADY o £6.6 miliwn i £12 miliwn, ac mae amserlenni'r gweithredu wedi eu hymestyn at ddiwedd blwyddyn academaidd 2024-25. Cydnabyddiaeth yw hyn o'r cynnydd yn y galw ar y gweithlu i ymateb i anghenion plant a symud plant o AAA i ADY, ochr yn ochr â sefydlu arferion addysg gynhwysol yn yr ysgol. Bydd y lefel hon o gyllid hefyd ar gael yn 2024-25. Fodd bynnag, mae cyllid grant ADY canolog yr ALI wedi aros yr un fath.

Mae dau athro Ymgynghorol ADY dros dro mewn swydd tan Awst 2025 i gefnogi gweithredu'r Cod ADY a Deddf ADYTA (2018) ar draws yr ALI. Mae trafodaethau staffio yn parhau i gefnogi'r gwaith gweithredu.

- 5.3 Mae ystyriaeth o gapasiti Seicoleg Addysgol wedi ei nodi yn adran 4.

6 Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

- 7.1. Bydd angen Asesiad o Effaith ar Les fel arfer ar gyfer penderfyniadau neu gynigion am newid er mwyn cydymffurfio â Deddf Cydraddoldeb 2010, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Safonau'r Gymraeg. Mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud asesiad effaith yn ymwneud â siwrnai Trawsnewid ADY.

7 Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1 Mae trafodaethau (ble'n berthnasol) gydag undebau llafur a phenaethiaid yn parhau i ddarparu fforymau ar gyfer trafodaeth onest. Rydym yn gweithio gydag ystod o fudd-ddeiliaid, gan gynnwys grwpiau rhieni, lechyd, sefydliadau Addysg Bellach i rannu a chael sylwadau ar weithrediad parhaus y diwygiadau ADY.

9 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Bydd angen talu'r holl gostau o gyllidebau sydd eisoes wedi'u dirprwyo i ysgolion, y gyllideb Addysg a hefyd cyllid grant a geir gan Lywodraeth Cymru.

10 Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Adroddwyd yn flaenorol am bwysau yn y tîm Seicoleg Addysg a thimau Anghenion Dysgu Ychwanegol, a lliniarwyd y risgiau fel y nodir yn adran 4 a 6.

10.2 Pwysau yn y tîm ADY oherwydd yr addasiadau sydd eu hangen a nifer o achosion yn parhau i fod yn risg fodd bynnag mae recriwtio aelodau o staff dros dro ychwanegol wedi helpu.

10.3 Mae trefniadau ariannu'n cael eu trafod ar hyn o bryd ar lefel genedlaethol mewn perthynas â'r Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol (ISPI). Pe bai'r cynnig cyntaf wedi ei dderbyn, byddai effaith ariannol negyddol ar Sir Ddinbych. Yn dilyn codi pryderon ac adroddiad a ysgrifennwyd ac a gyflwynwyd gan awdurdodau lleol rhanbarth Gogledd Cymru, mae Llywodraeth Cymru bellach wedi cytuno i adolygu'r prosesau eto. Rydym yn disgwyl am benderfyniad LIC a byddwn yn cymryd rhan mewn unrhyw drafodaethau pellach.

10.4 Mae dehongliad cyson o'r Ddeddf ADYTA (2018) a Chod ADY Cymru yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r holl fudd-ddeiliaid. Mae Sir Ddinbych wedi ymgysylltu'n rhanbarthol ac yn genedlaethol i gael eglurhad pellach yn y maes hwn trwy gyfarfodydd gyda Llywodraeth Cymru. Mae'r ALI hefyd wedi cwrdd ag arolygwyr Estyn i drafod ADY ac i gyfrannu at yr adroddiad thematig sydd i'w gyhoeddi'n ddiweddarach eleni.

10.5 Mae goblygiadau llwyth gwaith ar ysgolion yn parhau i fod yn ffactor oherwydd y cyfrifoldebau ychwanegol ar ysgolion o dan y Ddeddf a'r gweinyddu cysylltiedig. Mae'r ALI yn cefnogi ysgolion gyda chanllawiau, hwyluso dulliau clwstwr a darparu hyfforddiant wedi ei deilwra ble fo angen.

11 Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Mae pwerau mewn perthynas â'r materion yn yr adroddiad hwn yn unol ag:

- Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000;
- Erthygl 7 o Gyfansoddiad y Cyngor